

VÄXTBASERAT SVERIGE

Nyhetsbrev december 2022

Livsmedelsfrågor fortfarande politiskt högaktuella

Livsmedelsindustrin fortsätter att påverkas negativt av Rysslands krig, den kraftigt ökade inflationen och de skenande energipriserna. Vi har tidigare lyft den brutna trenden vad gäller efterfrågan på ekologiska livsmedel, där betalningsviljan hos konsumenterna har gått ner under 2022. Nu har Dagens Industri även noterat utmaningarna för det växtbaserade segmentet i en artikel under temat tillväxtkrasch efter hajpen för växtbaserade aktier. DI bedömer att marknaden kommer att fortsätta att växa men samtidigt att fler bolag kommer att gå under. De finansiella svårigheterna har tyvärr även påverkat Växtbaserat Sverige som har tappat några medlemmar inför 2023. Vi ser ändå ljus på framtiden och hoppas kunna hälsa ytterligare några företag välkomna till Växtbaserat Sverige under 2023. Vi ser även fram emot det arbete som regeringen har sagt ska prioriteras under Sveriges EU-ordförandeskap (se längre ner i nyhetsbrevet).

Vid månadskiftet november/december lämnade kansliet in Växtbaserat Sveriges svar i samrådet om processade livsmedel inom översynen av de Nordiska Näringsrekommendationerna. Under december har kansliet också påbörjat arbetet med synpunkter på bakgrundspappret om livsmedelskonsumtion och miljömässig hållbarhet. Som kansliet har upplyst om tidigare vill vi ha medlemmarnas inspel gällande kapitlet senast den 9 januari.

Med anledning av inslaget på TV4 med Ann Fernholm där hon ifrågasatte nyttan med växtbaserad mat så publicerade Växtbaserat Sverige en kommentar på vår LinkedIn, som ni gärna får sprida vidare. Det är olyckligt och okunnigt av TV4 att låta en personlig åsikt framställas som fakta och vi ser att vi under 2023 har mycket att göra för att öka kunskapen kring växtbaserade livsmedel hos såväl beslutsfattare som hos media. Kansliet fortsätter att bevaka debatten.

Uppdateringar från politiken

Det har hänt mycket inom politiken under december. Utöver att regeringen har presenterat sina prioriteringar för det svenska EU-ordförandeskapet så har Jordbruksverket börjat utbetalningen av de drygt 10 miljarder kronorna som ska gå till Sveriges lantbrukare för att bidra till en ökad och hållbar matproduktion. Regeringen har också remitterat ett förslag om förlängd skattenedsättning på jordbruksdiesel för att kompensera för de kraftigt ökade kostnaderna på insatsvaror inom jord- skog- och vattenbruket. Därutöver har regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att inrätta ett nationellt nätverk för den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP). Nätverket ska ersätta det befintliga landsbygdsnätverket.

Sveriges prioriteringar inför EU ordförandeskapet

Sveriges fyra prioriteringar för EU ordförandeskapet är: säkerhet, resiliens - konkurrenskraft, grön omställning och energiomsättning samt demokratiska värden och rättsstatsprincipen. Regeringen har lanserat en hemsida inför ordförandeskapet där man bland annat kan ta del av evenemang och ytterligare information kring regeringens arbete inför och under ordförandeskapet, samt läsa statsministerns tal som han höll i riksdagen för att presentera prioriteringarna.

I Sveriges ordförandeskapsprogram betonar regeringen att ordförandeskapet kommer att följa upp eventuella förslag och initiativ som syftar till att stärka den europeiska livsmedelsproduktionen. Dessutom kommer handelsrelaterade jordbruksfrågor att avhandlas. Ordförandeskapet kommer även att prioritera arbetet med bioekonomins roll och potential. Beträffande flera initiativ inom jordbrukspolitiken har regeringen betonat att ordförandeskapet ska föra rådets förhandlingar om förslag till informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet framåt, prioritera förhandlingarna om revideringen av informationsförordningen och dess bestämmelser om livsmedelsmärkning. Förslagen utgör en viktig del av "Från jord-till-bord-strategin" och har stor betydelse för såväl konsumenters som producenters möjligheter att göra medvetna och hållbara val av livsmedel. Dessutom planerar ordförandeskapet att föra förhandlingarna om förordningen om hållbar användning av växtskyddsmedel framåt.

Interpellationsdebatt om svenskt konkurrenskraftigt jordbruk

I Riksdagen har det varit en interpellationsdebatt kring svenskt konkurrenskraftigt jordbruk som initierades av riksdagsledamot Malin Larsson (S). Larsson betonade att de gröna näringarna behövs mer än någonsin för att klara klimatomställningen och för att stärka Sveriges livsmedelsförsörjning och beredskap. Larsson tycker att livsmedelsstrategin bör användas i större utsträckning för att stärka Sverige genom ökad livsmedelsproduktion som kan förbättra Sveriges beredskap och frågade landsbygdsministern hur han ser på frågan om genomredigerade grödor, den moderna växtbiotekniken och dess möjlighet att bidra till livsmedelsförsörjningen samt hur ministern kommer att prioritera dessa fråga under Sveriges ordförandeskap för att EU ska kunna anta det nya lagstiftningsförslaget så snart som möjligt.

Landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) betonade att dagens livsmedelsproduktion kräver en omställning för att kunna producera mer mat till en växande befolkning och samtidigt möta de utmaningar som en klimatförändring innebär. Det kommer att krävas ny kunskap och nya innovationer för att vi ska kunna utveckla växter som är resistenta mot sjukdomar, som kräver mindre gödsel eller exempelvis är mer tåliga mot torka. Kullgren betonade också att klimatförändringarna går snabbare än tiden det tar att förädla fram en ny växtsort med de klassiska växtförädlingsteknikerna. De nya, moderna växtförädlingsteknikerna ger möjlighet att korta ned tiden till att ett nytt utsäde kan komma ut på marknaden. EU-kommissionen har aviserat att en ny speciallagstiftning för växter som tagits fram med nya genomiska tekniker ska presenteras under andra kvartalet 2023, det vill säga sent under det svenska ordförandeskapet.

Den svenska positionen är känd sedan tidigare och välkomnar en ny lagstiftning eftersom den gamla inte är ändamålsenlig. Sverige förordade en lagstiftning som är ändamålsenlig, bygger på vetenskap och är proportionerlig till risk. Teknikneutralitet ger bättre möjlighet till lagstiftning som står sig över tid. Nya tekniker och innovationer bör utnyttjas för att säkerställa tillgång till lokala och regionala sorter samt för att bidra till största möjliga utnyttjande av produktionsresurser och till jordbrukets anpassning till ett förändrat klimat. Sverige står redo att så snart EU-kommissionen presenterar förslag till ny lagstiftning föra processen vidare på såväl politisk som teknisk nivå.

Hållbara proteiner och förpackning på den europeiska agendan

På europeisk nivå har det beslutats att Horizon Europe, EU:s viktigaste finansieringsprogram för forskning och innovation, ska investera 25 euro miljoner för hållbara proteiner. Forsknings- och innovationsprogrammet inkluderar tre projekt som omfattar odlat kött och fermenterade livsmedel. Enligt Horizon Europe kan odlat kött minska köttets klimatpåverkan med upp till 92 %, använda upp till 95 % mindre mark och använda 78 % mindre vatten, jämfört med konventionell köttproduktion. Forskning har även visat att om 20 % av nötköttet ersätts med kött från jäsning kan den globala avskogningen halveras.

EU-kommissionen har föreslagit nya [EU-regler om förpackningar](#) för att minska det ständigt växande avfallet. I genomsnitt genererar varje europé nästan 180 kg förpackningsavfall per år. Förpackningar är ett av de största användningsområdena för nya material, eftersom 40 % av den plast och 50 % av det papper som används i EU blir till förpackningar. Lagstiftningen syftar till att förebygga uppkomsten av förpackningar, främja återvinning och minska behovet av primära naturresurser samt öka användningen av återvunnen plast. Förslaget om förpackningar och förpackningsavfall kommer nu att behandlas av Europaparlamentet och rådet inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet, en process som kommer ta minst ett till ett och ett halvt år.

Aktuellt i branschen

”Växtbaserade köttsubstitut kan orsaka järnbrist” – enligt Chalmers studie

[En studie från Chalmers](#) visar att många av de köttsubstitut som säljs i Sverige redovisar ett högt innehåll av järn – men i en form som inte kan tas upp av kroppen.

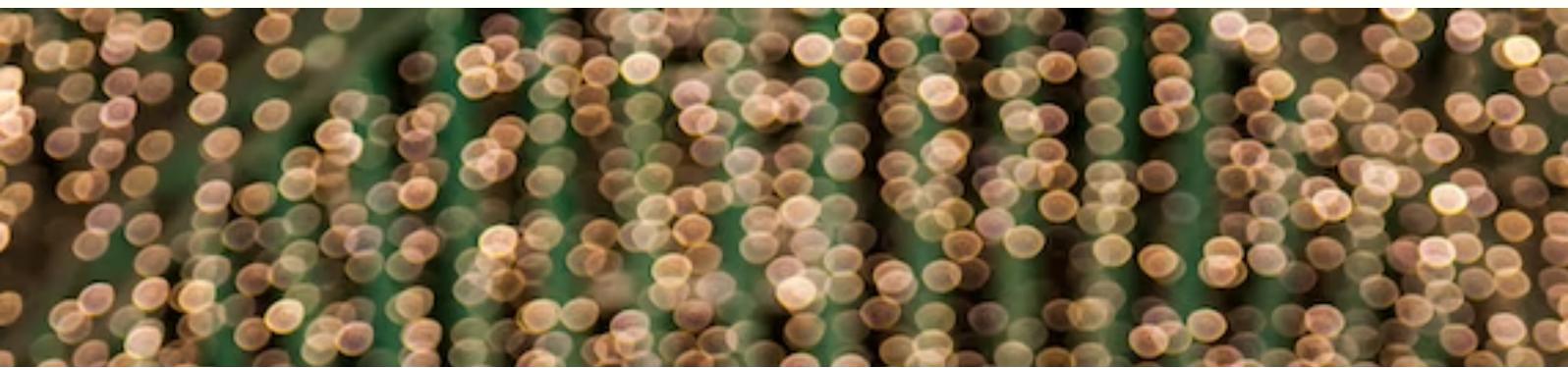
Forskare vid Chalmers och universitetet i Århus har undersökt 44 populära köttsubstitut som säljs i stora svenska butikskedjor varav 41 fick underkänt och tre godkänt med tvekan.

Forskarna undersökte 44 vanliga vegoburgare, -korvar och -färser och den mängd järn som kroppen kan ta upp en var bråkdel av vad som angavs på etiketten.

Med anledning av studien [intervjuade SVD](#) ansvarig forskare Cecilia Mayer Labba från Chalmers. Mayer Labba betonade att det finns en stor enighet bland forskarna om att en mer växtbaserad kost med rotfrukter, baljväxter, fullkorn, frukt och grönsaker är bra för både klimatet och hälsan. Hon framhöll dock att maten inte automatiskt blir hälsosam bara för att den är växtbaserad. Den behöver vara varierad och behandlad på ett lämpligt sätt. Forskarna efterlyser skärpta regler så att innehållsdeklarationen visar den mängd järn som faktiskt är biologiskt tillgänglig. Detta för att motivera industrin att utveckla produkter där konsumenten kan tillgodogöra sig större andel av mineralerna.

Öppet brev till landsbygdsministern – Mer hållbar livsmedelspolitik i en uppdaterad livsmedelsstrategi

WWF har tillsammans med Sveriges konsumenter, Naturskyddsföreningen, Vi Konsumenter, Konsumentföreningen Stockholm, Reformaten och World animal protection skrivit ett [öppet brev](#) till landsbygdsministern för att lyfta jordbruket och tryggad livsmedelsförsörjning på den politiska dagordningen. Föreningarna vill att regeringen verkar för en långsiktigt hållbar och robust livsmedelsstrategi som främjar en mångfald av lantbruksföretag och som går i linje med EU:s ”Från jord till bord” strategi.

Livsmedelsverkets rapport om styrmedel som kan påverka konsumtionen och därmed bidra till bättre hälsa

Ett stort antal länder både inom och utom Europa har infört olika typer av styrmedel för att påverka matmiljön och på så sätt främja en mer hälsosam livsmedelskonsumtion. Inom ramen för ett pågående regeringsuppdrag har Livsmedelsverket sammanställt forskning om styrmedel som syftar till att antingen minska konsumtionen av onyttiga livsmedel eller öka konsumtionen av nyttiga livsmedel. [Rapporten](#) visar att styrmedel som skatter på drycker med tillsatt socker eller annan ohälsosam mat, sänkt moms på hälsosam mat och skolfruktsstöd kan ha effekt på konsumtionen. 85 av WHO:s 194 medlemsstater har infört punktskatter på drycker med tillsatt socker. Eftersom läskskatt finns i så många länder finns det mycket forskning på effekten, och den visar att skatt bidrar till att minska konsumtionen av drycker med tillsatt socker. Däremot är det relativt få länder som infört en bredare skatt på ohälsosam mat eller sänkt moms på nyttig mat. Det finns därför få utvärderingar av effekten. Samtidigt visar modellstudier att prisförändringar, både höjningar och sänkningar, kan ha effekt på livsmedelskonsumtionen.

Jordbruksverkets rapport om svenskarnas matvanor

Jordbruksverkets [rapport](#) visar att svenskarnas matvanor har förändrats mycket de senaste 40 åren. Bland annat dricker vi bara hälften så mycket mjölk som vi gjorde för 40 år sedan och vi äter långt mer färska grönsaker än tidigare. Men samtidigt som vi äter mer grönsaker och dricker mindre mjölk har vi ökat vår konsumtion av kött med hela 75 procent jämfört med tidigt 80-tal. Genomsnittet per person ligger nu på drygt 48 kilo per år.

Lunchseminarium om Livsmedelsstrategin – Mer mat ska bli mat – minskat svinn och ökad resurseffektivitet i produktion

Den 25 januari arrangerar Jordbruksverket ett [lunchseminarium](#) där Karin Lindow kommer att berätta om resultaten i rapporterna om att kartlägga livsmedelsförluster i åtta olika delbranscher; nötkött, griskött, mjölk, fisk och skaldjur, kvarnvet, potatis, morötter och jordgubbar. Seminariet fokuserar på kött, mjölk och vegetabilier.

Kommande remisser och samråd

- Agricultural Promotion, lagförslag för översynen av Agricultural Promotion väntades till slutet av juni 2022. Men förslaget är försenat och ska publiceras efter sommaruppehållet. Den exakta tidslinjen är fortfarande osäker.
- Common Organisation of Market Regulation, lagförslag gällande EU Marketing Standards förväntas publiceras i Q4 2022.
- EU Framework for Sustainable Food Systems, Sista svarsdag var den 21 juli, 2022. Kommissionens förslag till ramförordning är att vänta under Q3 2023.
- EU-kommissionens förslag om översyn av FIC-förordningen har skjutits upp till Q1 2023.
- EU-kommissionen förväntas presentera lagförslag om EU:s hållbara jordbrukssystem, skolmjölksstöd och offentlig upphandling under Q4 2023.
- EU-kommissionen förväntas presentera lagstiftningsförslag om gröna påståenden 30 november 2022.
- Kansliet har lämnat kommentarer på flera delar av kapitlen i förslagen till nya Nordiska näringsrekommendationer.

Gott Nytt År

ÖNSKAR VI PÅ
VÄXTBASERAT
SVERIGE

KONTAKTA OSS

KANSLIET@VAXTBASERATSVERIGE.SE